

No renunciem a res fonamental

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

La renúncia al nom

En l'informe titulat «El nom, la unitat i la normalitat»¹ i subtitulat «Sobre el reconeixement del català com a llengua oficial i pròpia del País Valencià», realitzat per Alfons Esteve, Francesc Esteve i Mercè Teodoro, i que van presentar en el Col·legi de Periodistes de Catalunya el mes de juny d'enguany sota l'èmpara de l'Observatori de la Llengua Catalana, es proposa de canviar el discurs dominant sobre la llengua al País Valencià, ara que ja disposem d'una important fonamentació jurídica en què recolzar-nos. En l'informe es critica que fins i tot entre diversos sectors del catalanisme s'havia arribat a la conclusió anys enrere que era millor evitar el nom de «català», ja que «només» era un fet simbòlic i que d'aquesta manera ens podríem centrar en «la cosa»; però els autors de l'informe consideren que la renúncia al nom «català» ha comportat un entrebanc permanent, que encara ha contribuït més a centrar-se en la qüestió onomàstica. Renunciar al nom «català» al País Valencià no ha dissolt el conflicte sinó que ha provocat un efecte contrari: la legitimació del discurs secessionista, mentre que ha quedat demostrat que el conflicte és per-

fectament reactivable per part del poder en qualsevol moment. Cal, primer de tot, fonamentar la unitat, per a fer possible la normalitat lingüística; cal no oblidar, com ens ha recordat Josep Batalla (*Simbologia nacional*, Llengua Nacional, núm. 51) que els símbols tenen una importància fonamental per a la vida dels pobles.

Coincidim amb els autors de l'informe en el fet que la qüestió fonamental que es dirimeix no és solament veure si el «valencià» és o no «català», sinó que «allò que es discuteix és si la societat valenciana vol emprendre un procés de normalització lingüística i fer del català la llengua pública i l'eix de cohesió social». Així, convertint la senya d'identitat «valencià» en una mena de relíquia, s'aconsegueix d'entrebanca constantment el procés de normalització en el marasme de la interminable guerra nominalista, una maniobra de distracció que ens allunya del debat sobre quines són les accions que s'haurien d'emprendre per a fer efectiva la normalitat idiomàtica. No oblidem que els qui defensen un «valencià» deslligat de la resta del català ja han pres l'opció a favor de l'espanyol com a llengua general.

Cal seguir el camí que ja ens han marcat les universitats públiques valencianes, que des de la dècada dels anys vuitanta del segle passat van començar a recollir explícitament en els seus estatuts el nom *català*, la unitat de la llengua i la col·laboració amb la resta de la comunitat lingüística. És un greu error la línia encetada per entitats com Organització pel Multilingüisme d'anomenar el nostre idioma nacional «català/valencià» o «valencià/català». «Solucions» com aquesta o la de posar guionets entre els dos noms són lingüísticament errònies, ja que indiquen que es tracta de dues llengües diferents. Proposar l'abandonament del nom unitari en el si de la societat valenciana –com propugnaven en un article A. Saragossà, J. Solà, R. Lapiedra, A. Quintana i B. Montoya (*Presència*, 9-4-2004)– és entrar en una via morta, com la de fer l'elogi del dependentisme polític (A. Branchadell, *La hipòtesi de la independència*, 2001). Aquest fet és més evident ara que s'han anat guanyant batalles de legitimitat social i de reconeixement legal des de la sentència del Tribunal Constitucional de 21 d'abril de 1997, que es pronunciava sobre la constitucionalitat de

La renúncia al nom «català» al País Valencià no ha dissolt el conflicte sinó que ha comportat un entrebanc permanent i ha contribuït a centrar-se encara més en la qüestió onomàstica.

És un greu error la línia encetada per entitats com Organització pel Multilingüisme d'anomenar el nostre idioma nacional «català/valencià» o «valencià/català».

¹ Alfons Esteve / Francesc Esteve / Mercè Teodoro, El nom, la unitat i la normalitat. Informe sobre el reconeixement del català com a llengua oficial i pròpia del País Valencià. Observatori de la llengua catalana, 2005 (135 pàgines).

la denominació *llengua catalana* com a equivalent de *valencià* en els Estatuts de la Universitat de València, fins a un total de set sentències més en aquesta mateixa direcció que ofereixen un cos de jurisprudència a favor de la unitat de la llengua.

Els autors de l'informe consideren que «el ple reconeixement de la unitat del català comença a ser un objectiu abastable a curt termini i una necessitat evident per a posar fi ... a polèmiques absurdes... i a la divisió sistemàtica entre «català» i «valencià», que apliquen l'Estat espanyol i la Generalitat Valenciana.

Tampoc no tenen cap mena de sentit, a parer nostre, les propostes de reforma localista de l'estàndard realitzades per algun professor valencià (potser amb un cert afany de protagonisme o potser per un cert complex de vençut), atès que trenquen innecessàriament la unitat reconeguda i assumida de la llengua escrita. D'altra banda, com és possible que l'AVL proposi reformes de la normativa partint de zero, com si res no hagués existit abans d'ells?

Si volem fixar-nos en un model que ha funcionat, fem com els autors de l'Informe i estudiem el cas del neerlandès, on, malgrat una història que havia creat malentesos, prejudicis i diversos noms –flamenc, holandès o neerlandès i fins i tot iniciatives particularistes i secessionistes–, s'ha aconseguit la completa recuperació social i oficial de la llengua i l'adopció oficial per a la llengua del nom

general de *neerlandès* (*Nederlands*), en lloc del de *flamenc* (*Vlaams*), com queda clar en l'article 4 de la Constitució belga de 1994.

Les altres renúncies

Però aquestes renúncies i aquell estil de vol gallinaci de fer renúncies aparentment «tàctiques» per part del catalanisme per a poder avançar sibil·linament, també han estat realitzats en temes com el de l'abandonament del terme «Països Catalans», fins al punt que, per posar un exemple d'actualitat indirecta pel cas Marco, avui gairebé ens causa sorpresa que el monumental llibre de Montserrat Roig *Els catalans als camps nazis* recollís els noms de la gent, no sols del Principat, sinó de tots els Països Catalans empresonada o assassinada pels nazis. Una manera de fer desacomplexada que avui quasi resulta exòtica. La renúncia tàctica de TV3 als Països Catalans, present en tots els concursos i altres programes de producció pròpia de la casa, ha menat al fet que avui el referent dels Països Catalans per a la televisió catalana es limiti al mapa del temps i molt poca cosa més. Fins i tot programes d'història com «El favorit» exclouen el català més universal de tots els temps i el creador de la prosa literària catalana, Ramon Llull: potser perquè el consideren «mallorquí»? I Pompeu Fabra no hi mereixia un lloc?

La renúncia a desemmascarar en el seu moment el discurs espanyolista subjacent en els autors de *Verinosa llengua* (Pericay i Toutain l'any 1987)

finalment els ha donat ales per a presentar el seu projecte de partit espanyolista el juny del 2005 (tot i que això d'ara té tot l'aire de cant del cigne espanyolista). La renúncia a fer del primer diari en català, després del franquisme, un diari de Països Catalans ha conduït al fracàs relatiu de la publicació i ha actuat de taca d'oli de fracàs que ha ajornat l'aparició de premsa independent i sobiranista en llengua catalana durant més d'un quart de segle (esperem que ara actui de model positiu la manera de fer, sembla que més decidida, dels nous empresaris que han fet néixer publicacions com *Sàpiens* o *Nat*). L'acceptació del bilingüisme per part de la política lingüística regional catalana durant l'etapa anterior està fent molt difícil el desplegament d'una política lingüística que afavoreixi la sobirania sociolingüística catalana. Creure que la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), amb l'acord més o menys secret dels «nacionalistes» catalans i, per tant, una certa renúncia a presentar el IEC com l'única autoritat lingüística catalana arreu del domini lingüístic, cosa que podia ser un pas «tàctic» positiu per a fer desaparèixer el conflicte al País Valencià, ha estat un altre greu error. Ras i curt: ni s'ha aturat el conflicte ni s'ha enfortit la unitat simbòlica de la llengua; en canvi, s'ha deslegitimada la màxima autoritat lingüística.

Ara només faltaria que deséssim a l'armari de les essències l'independència política en nom d'una defensa «tàctica» del federalisme espanyol, sobretot si encara no tenim escrit el full de ruta cap a la independència quan tornin a dir que no a les aspiracions mínimes de la nació catalana.

Cal emergir del marasme poruc i malaltís de la interminable «Transició» política espanyola i del seu discurs, captiu d'amenaça militar espanyola, que tantes renúncies innecessàries va comportar. De la mateixa manera que un grup de valencians ens ha volgut fer saber que la millor defensa del «valencià» és dir-ne *català*, hauríem de revisar totes i cadascuna de les nostres renúncies porugues de cada dia que ens impedeixen d'avançar com a poble català sobirà. I això, començant per la de no parlar en català als nous immigrants o als nets d'andalusos que se senten catalans. ♦

València, 29 d'abril del 2005

FOTO: Arxiu LN